

Fysiske rammer

I dette kapitel beskriver vi, hvordan de fysiske rammer på anbringelsesstedet kan have indvirkning på børnenes trivsel. Kapitlet belyser følgende temaer:

- Betydningen af anbringelsesstedets geografiske placering
- Betydningen af antallet af børn og unge der er anbragt sammen
- Betydning af muligheden for at opdele børnene i mindre grupper

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM FYSISKE RAMMER

Gennem interviewene med medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder fremgår det, at anbringelsesstedets placering, dvs. om anbringelsesstedet er beliggende i nærheden af byen eller på landet, kan påvirke børnenes trivsel. At være anbragt i byen betyder ifølge medarbejderne, at der er flere fristelser og, at børnene oftere er tæt på det tidligere nærmiljø. Det kan have negativ indvirkning på børnenes udvikling.

Spørgeskemaet, besvaret af ledere på opholdssteder og døgninstitutioner, viser samtidig, at døgninstitutioner hyppigere end opholdssteder er placeret i nærheden af byen.

På baggrund af interviewene fremgår det ydermere, at det at være anbragt sammen med mange børn, kan have en negativ indvirkning, da det betyder, at børnene skal forholde sig til mange andre mennesker. Flere børn beskriver, at de får det skidt, når der er for mange mennesker, og at de derfor trækker sig fra fællesarealerne og herved fra samvær og fællesskab med andre.

Opgørelser fra Tilbudsportalen viser, at døgninstitutioner generelt set har flere pladser pr. institution end opholdssteder. Derfor kan døgninstitutioner være mere udfordret i forhold til at skærme børnene fra for mange mennesker.

Til sidst i kapitlet beskrives det som positivt af både børn og medarbejdere, når der er mulighed for at opdele børnene i mindre grupper. I interviewene fremhæves det som positivt, når der kan tages højde for børnenes forskellige behov i forhold til sammensætningen i grupperne.

DØGNINSTITUTIONER ER HYPPIGERE PLACERET I BYEN

Af interviewene med medarbejdere fremgår det, at placeringen af anbringelsesstedet kan være afgørende for, hvad det enkelte barn laver og hvem det omgås, og at dette har indvirkning på, hvordan det enkelte barn trives.

Udfordrende at være anbragt tæt på byen

”Der er en masse fristelser. Der er det nemmere for de institutioner, der ligger på landet”

PROBLEMFYLDE NÆRMILJØER SKABER UDFORDRINGER

”Det kan være svært at rive dem ud af den negative udvikling”

Medarbejdere på anbringelsessteder, der ligger i byen eller tæt på byen, beskriver, at det for nogle børn kan være positivt at være anbragt nær byen. I byen er der mange muligheder for at lave spontane aktiviteter, som café-besøg, som børnene kan benytte. Samtidig nævner medarbejderne, at byen generelt er fyldt med mange fristelser for børnene, hvilket kan have negativ indvirkning på deres udvikling. At være tæt placeret på disse fristelser kan gøre det vanskeligt for medarbejderne at sikre, at børnene ikke bruger deres tid i byen på aktiviteter, som medarbejderne ikke finder konstruktive:

”Det kan også give nogle udfordringer, hvis vi har nogle unge mennesker, der meget søger byen, og det har vi nogle gange. Fordi så er det nemmere, at gå herfra. Så er der ikke så langt ned i byen og være nede i byen. For der er en masse fristelser. Der er det nemmere for de institutioner, der ligger på landet.” (Medarbejder, døgninstitution)

Udfordrende at være anbragt tæt på det tidligere nærmiljø

Flere medarbejdere på institutioner, som ligger i eller tæt ved byen, nævner flere udfordringer ved placeringen. Eksempelvis er børnene oftere tættere på deres tidligere nærmiljø.

Medarbejderne beskriver det som positivt, når børnene er anbragt tæt på deres familie og andre positive bekendtskaber, da de har nemmere ved at mødes og holde kontakten med dem. Samtidig beskriver de, at det er negativt, når børnene er tæt på problemfyldte miljøer og personer. Medarbejdere beskriver, at det kan være vanskeligt at skabe en positiv udvikling for børnene, når de bruger tid med venner, som har en negativ indvirkning på dem:

”Det kan også give udfordringer for de unge. Fx at de er anbragt i den samme kommune, hvor deres problemer er, hvis deres problemer er banderelateret eller skolerelateret. Det er meget lokalt for dem, som er fra nærområdet. Det kan både være positivt og negativt, det med at være anbragt i lokalsamfundet. Det er positivt i forhold til familien. Der er ikke så langt, hvis man skal besøge dem. Det er positivt i forhold til at bibeholde de gode bekendtskaber, de har. Det er negativt i forhold til at beholde negative bekendtskaber. Det kan være svært at rive dem ud af den negative udvikling, der har været for dem.” (Medarbejder, opholdssted)

Medarbejderne beskriver, at det er vanskeligt at påvirke børnene i en retning, så de kommer ud af de negative miljøer, hvis de er anbragt i samme by. En medarbejder nævner, at I de

tilfælde, hvor problemer i nærmiljøet har negativ indflydelse, er det bedst for barnet at blive anbragt længere væk:

“Det kan være rigtig svært at hjælpe den unge, fordi den unge vil altid søge til sit netværk, fordi det er der, hvor der er trygt. Og så har man været inde og vælge, at alternativet er, at anbringe den unge langt væk herfra.” (Medarbejder, opholdssted)

Positivt at være anbragt et sted, der er omgivet af natur

At der er udfordringer forbundet med, at være et anbringelsessted placeret i byen eller i nærheden af byen, bliver også pointeret af medarbejdere fra anbringelsessteder, som ligger på landet. På samme vis bliver det beskrevet, at det at have fristelserne på afstand, er positivt for de unge:

“Når vi får dem væk fra byen, får vi dem også væk fra dårlige relationer og fristelser.” (Medarbejder, døgninstitution)

På samme tid bliver det pointeret, at placering af anbringelsesstedet væk fra byen kræver en ekstra pædagogisk indsats, da medarbejderne skal sikre, at børnene deltager i både aktiviteter og samvær med venner, der ikke bor på anbringelsesstedet. Ifølge medarbejderne er det dog ikke kun negativt, at børnenes aktiviteter kræver mere planlægning. Det giver samtidig stedet kontrol over, hvilke aktiviteter børnene foretager sig, og hvem de omgås.

NATUR INDBYDER TIL RO, LEG OG FANTASI

På de anbringelsessteder, der er omgivet af natur, fremhæver flere medarbejdere selve omgivelserne som et element, der har en positiv indvirkning på børnenes trivsel:

“Det kan godt være, at børnene ikke selv siger, at de har det behov, men vi ved, at de har behov for at kunne løbe rundt og have nogle store arealer at kunne bevæge sig i. Mange nyder, at vi kan sidde udenfor og spise, at der pludselig er en markmus eller at hjortene står perifert og kigger på os. Måske er det lidt mere ubevidst end bevidst, men det giver en form for ro. Det er nogle gode rammer, nogle sunde rammer som indbyder til lidt ro, leg og fantasi, som de ellers ikke får brugt så meget. De er meget sensitive, når der er noget nyt, og det skaber uro, når der sker noget nyt. Derfor kan det være godt, at vi ligger lidt ude, hvor der er noget ro.” (Medarbejder, døgninstitution)

Der er fordele og ulemper ved at anbringelsesstedet er placeret i enten byen eller på landet. Af interviewene fremgår det dog, at det kan være en udfordring at skabe positiv trivsel for børn, der er anbragt i en by, hvor der er mange fristelser og negative miljøer og bekendtskaber.

Døgninstitutioner ligger hyppigere i byen eller nær byen

Det fremgår af spørgeskemaet besvaret af ledere på opholdssteder og døgninstitutioner, at døgninstitutioner, i højere grad end opholdssteder, er placeret i nærheden af en større by. Nedenstående tabel 6.1. viser, at 21 procent af døgninstitutionerne angiver, at de ikke er placeret i nærheden af en større by. Til sammenligning angiver mere end dobbelt så stor en andel, 45 procent, blandt opholdssteder samme svar.

TABEL 0.1 'ER ANBRINGELSESTEDET PLACERET I NÆRHEDEN AF EN STØRRE BY?'

	Døgninstitutioner	Opholdssteder
Ja	79	55
Nej	21	45
I alt	100	100

Note: Tallene i tabellen er angivet i procent. Anbringelsesstederne har selv foretaget en subjektiv vurdering af, hvorvidt stedet er placeret i nærheden af en større by.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens spørgeskema til ledere på landets døgninstitutioner og opholdssteder.

Det kan betyde, at døgninstitutioner har flere udfordringer forbundet med at skabe en positiv udvikling for det enkelte barn, på grund af stedets fysiske placering. Placeringen kan netop øge risikoen for relationer til negative miljøer og bekendtskaber.

I spørgeskemaet har vi også spurgt ind til, hvorvidt lederne vurderer, at der er tilgængelige fritidsaktiviteter i nærheden. Formålet med dette spørgsmål er at se, om der er en forskel i forhold til de to former for anbringelsessteder, og om der er en sammenhæng mellem anbringelsesstedets placering og tilgængeligheden af fritidsaktiviteter. Der er ingen væsentlige forskelle i forhold til døgninstitutioner og opholdssteder, og der er ikke nogen væsentlig sammenhæng mellem placering i forhold til byen og landet og vurderingen af adgang til fritidsaktiviteter. Se figur 3 i bilag.

UDFORDRENDE FOR NOGLE BØRN AT VÆRE OMGIVET AF MANGE MENNESKER

I interviewene med børnene kommer det til udtryk, at det kan være udfordrende at bo et sted, hvor der er mange både børn og voksne. For nogle børn har det den konsekvens, at de vælger at trække sig fra fællesskabet, fordi de ikke kan rumme de mange mennesker.

Kaotisk, når der er for mange mennesker at forholde sig til

Det fremgår af interview med børnene, at det at bo et sted med mange andre mennesker kan være vanskeligt for nogle børn. Flere børn beskriver i særdeleshed oplevelsen af, at der hele tiden er nye mennesker at forholde sig til, som udfordrende. At børnene dagligt bliver konfronteret med nye mennesker, fordi det ikke alene er de andre børn, men også familie og venner der kommer på stedet, bliver beskrevet som kaotisk:

"Man hører hele tiden nye komme og gå. Jeg føler, at det skaber kaos"

"Nu er der kommet ret mange andre. Jeg ved ikke engang, hvad de hedder. Lige pludselig er der bare nogen, der kommer og går. Jeg har haft det virkelig svært med det. Man snakker ikke rigtig med dem, der er bare nogen. Lige pludselig sidder et barns forældre der, og barnet græder, fordi forældrene har været der. Man hører hele tiden nye komme og gå. Jeg føler, at det skaber kaos." (Barn, 17 år, opholdssted)

Ud over at der er mange børn og pårørende at forholde sig til, beskriver flere børn også, at det kræver meget af dem, at forholde sig til alle de voksne, der er på stedet:

"Og man skal lytte på alle de voksne, som er så forskellige, og nogen af dem gider man ikke. Det er meget lettere at have to forældre. Hvis man vil sige noget til moren, så siger man det til hende." (Barn, 14 år, døgninstitution)

For nogle børn opleves de mange mennesker og den uro og støj, der er et resultat heraf, som ubehagelig. Nogle børn beskriver i interviewene, hvordan det direkte påvirker deres trivsel negativt i form af stress, uro og hovedpine.

Når der er for mange mennesker, trækker nogen af børnene sig fra fællesarealerne

Flere børn beskriver, at de mange mennesker, og den uro det skaber, resulterer i, at de ikke opholder sig på fællesarealerne:

"Der er mange børn og voksne, og man bliver ikke rigtig lyttet på. Jeg holder mig egentlig bare på mit værelse, for jeg føler, der er så meget kaos over det hele. Jeg har egentlig trukket mig lidt væk fra det her sted." (Barn, 17 år, opholdssted)

"Der kan være mange mennesker og larm. Derfor går jeg op på værelset"

"Der kan være mange mennesker og meget larm. Derfor går jeg op på værelset. Jeg plejer at sætte mig ned og spise med de andre. Efter aftensmad rykker jeg op på mit værelse igen. Det er en typisk dag." (Barn, 17 år, opholdssted)

For nogle af børnene gælder det altså, at de vælger ophold på fællesarealerne fra, hvis de oplever, at der er for mange men-

nesker at forholde sig til. Herved går nogle børn glip af samvær og fællesskab med både børn og voksne på stedet.

Flere mennesker at forholde sig til på døgninstitutioner end opholdssteder

Ud fra data fra Tilbudsportalen, hvor anbringelsessteder har angivet, hvor mange pladser de har, er der generelt set anbragt flere børn på døgninstitutioner end på opholdssteder. Blandt døgninstitutioner er der i gennemsnit plads til 29 børn pr. institution, mens der på opholdssteder i gennemsnit er plads til 15 børn pr. institution. Det betyder, at der på døgninstitutionerne i gennemsnit er plads til cirka dobbelt så mange børn som på opholdssteder, se tabel 6.2.

Det er, i forlængelse heraf, vigtigt at gøre opmærksom på, at der er større spredning i antal pladser for døgninstitutionerne end for opholdssteder. Antallet af pladser på opholdssteder spænder fra én til 153. Antallet af pladser på døgninstitutioner spænder fra to til 341.

Det er også vigtigt at gøre opmærksom på, at døgninstitutioner generelt set har flere afdelinger pr. institution end opholdssteder. For nogle institutioner er afdelingerne geografisk spredt fra hinanden. Det betyder, at antallet af pladser pr. institution ikke altid er retvisende for, hvor mange børn og medarbejde det enkelte barn skal forholde sig til og interagere med på anbringelsesstedet.

TABEL 0.2 GENNEMSNITLIGT ANTAL PLADSER PR. TILBUD

	Gennemsnitligt antal pladser pr. tilbud
Opholdssted	15
Døgninstitution	29

Note: Standardafvigelse: 14 for opholdssteder og 35 for døgninstitutioner.
Median: 10 for opholdssteder og 18 for døgninstitutioner.

Kilde: Data fra Tilbudsportalen.

Ud fra børnenes udsagn kan det fremhæves som en udfordring at være et sted med plads til mange børn. Det kræver et øget pædagogisk fokus at sikre, at børnene ikke bliver konfronteret med mere, end de kan rumme, da det kan påvirke deres trivsel negativt. Som det fremgår af ovenstående tabel, kan det tyde på, at døgninstitutioner i større grad står over for denne udfordring end opholdssteder.

DET ER POSITIVT, NÅR DER ER MULIGHED FOR AT OPDELE BØRNENE I MINDRE GRUPPER

De fysiske rammer bliver ydermere beskrevet i interviewene som afgørende for børnenes trivsel, herunder specifikt i forhold til muligheden for at kunne opdele børnene i mindre grupper.

Både børn og medarbejdere beskriver det i interviewene som positivt, når de fysiske rammer lægger op til, at børnene bliver inddelt i mindre grupper, da det kan give ro. Et barn beskriver, hvordan hun foretrækker, at de ikke er så mange samlet, når de spiser aftensmad, fordi det mindsker larmen:

”Der kan være mange mennesker og meget larm. Det er derfor jeg går op på værelset. Jeg plejer at sætte mig ned og spise med de andre. Nogle gange er vi meget delt op, fordi de andre har gæster. Jeg kan bedst lide, når det er delt op, for så er der ikke så mange mennesker om et bord.” (Barn, 17 år, opholdssted)

Et andet barn giver udtryk for, at det er negativt, når fællesarealerne ikke er delt op, da det betyder, at der er mange mennesker samlet:

”Det ville være godt, hvis man havde mere plads. Alt er meget samlet i ét. Der er altid voksne nede i den stue. Måske det ville være godt med nogle andre rum. Jeg har også tit været nede i kælderens, for at komme lidt væk fra værelset og få lidt ro.” (Barn, 17 år, opholdssted)

Af medarbejdere bliver det også fremhævet som positivt, når de fysiske rammer giver mulighed for fleksibilitet i forhold til opdeling i mindre grupper. De beskriver, at det giver mulighed for at tage højde for børnenes forskellige behov, og at de fysiske rammer herved kan understøtte deres pædagogiske arbejde:

”Vi har masser af plads og store græsarealer med heste og vand. Vi har vores indendørsarealer med legerum i kælderen og mulighed for at spille fodbold. Vi har et sommerhus 20 km herfra, hvor vi kan tage ud når som helst. Jeg synes, de fysiske rammer er i top. Det er ikke dem der sætter begrænsninger i vores arbejde. De understøtter vores arbejde. Også det miljøterapeutiske arbejde med at have børnene til at være sammen i nogle miljøer. Vi kan placere dem i mange forskellige miljøer.” (Medarbejder, opholdssted)